

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ІСТОРІЯ ВЕЛИКИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ВІДКРИТТІВ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	032 «Історія та археологія»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	Українська, англійська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

к.і.н., доц., Сапицька Олена Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри історії та археології

посада

sapytska@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-4838802

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета:

- Сформувати у студентів уявлення про послідовність розширення меж оточуючого світу по мірі відкриття європейцями материків, їх окремих частин і регіонів;
- Ознайомити студентів з хронологією відкриттів, біографіями найбільш видних і відомих мандрівників, з цілями, завданнями та маршрутами руху окремих великих експедицій;
- Показати значення навколосвітніх експедицій для розвитку географії як науки в історичній ретроспективі, розширення торгово-економічних зв'язків країнами, появи торгових центрів;
- Навчити логічно мислити, пов'язувати територіальні географічні відкриття із загальним історичним розвитком людства, з його запитами і потребами у відповідності з хронологічними рамками курсу;
- Оволодіння студентами основами історії великих географічних відкриттів, виявлення вкладу мореплавців і мандрівників епохи Великих географічних відкриттів в розвиток уявлень про картину світу, що необхідно для успішного формування загальнокультурних і професійних компетенцій.
- Розкрити вплив Великих Географічних Відкриттів на загальний розвиток світової цивілізації.

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- передумови виникнення такого явища в світовій історії як Великі географічні відкриття;
- подієву історію Великих географічних відкриттів на еє різних етапах, роль матеріальних і ідеологічних чинників, окремих країн і особистостей в цьому процесі.
- хронологію географічних відкриттів, мету, завдання та комплексні наслідки найважливіших подій тощо;
- біографії найбільш відомих мандрівників, їх вклад у перебіг географічних відкриттів епохи;
- основні положення, принципи та тенденції розвитку європейського суспільства епохи Великих географічних відкриттів;
- рівень економічного і соціального розвитку народів

виявлених територій, подієву історію європейського колоніального проникнення;

- вплив подій епохи Великих географічних відкриттів на несвропейські суспільства;

- причини та хід формування колоніальних систем.

вміти :

- вільно володіти фактичним матеріалом навчального курсу;

- надавати вичерпну й об'єктивну характеристику історичним особам епохи Великих географічних відкриттів;

- вказувати на географічних мапах маршрути мореплавців та першопрохідців;

- визначати та обґрунтовувати просторові рамки історичних процесів і явищ в країнах, залучених до перебігу подій епохи ВГВ на локальному та глобальному рівнях в рамках курсу;

- аналізувати факти і події європейського колоніального проникнення в країни далекого Сходу, Африки, Америки, Океанії та Австралії, визначати роль економічних, політичних і культурно-ідеологічних чинників в цьому процесі;

- узагальнювати розрізнений фактологічний матеріал в рамках курсу.

Передумови до початку вивчення:

Основні: Археологія та методика польової археології; Історична географія; Історія первісного суспільства; Історія Стародавнього Сходу.

Допоміжні/паралельні: Спеціальні історичні дисципліни; Історія міжнародних відносин; Історія дипломатії; Історія середніх віків

Мета курсу (набуті компетентності)

Набуті знання та компетентності можна використовувати для формування системного та комплексного сприйняття історичного процесу в глобальному, регіональному та локальному масштабах; для розуміння ключових аспектів становлення та розвитку сучасних західної та східної цивілізацій та глобального розвитку людства (при використанні цивілізаційного підходу); для розуміння причин трансформаційних процесів та їх впливу на сучасну культуру повсякдення (при використанні методологічних положень «Школи Анналів»).

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації.
2. Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.
3. Здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.
4. Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.
5. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу тексту.
6. Здатність до самостійного історіографічного аналізу.
7. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних.
8. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.
9. Здатність в межах обраної спеціалізації здійснювати інноваційні дослідження, які спрямовані на вирішення фундаментальних наукових проблем, вміння готувати результати наукових досліджень до оприлюднення у фаховому середовищі.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ до дисципліни. Розвиток картографії до та після початку епохи ВГВ.	2/0/2	Дотримання правил академічної доброчесності при вивченні курсу. Арабські картографи. Портолани. Планісфери. Каннідо та Велика карта династії Мін. Подорож Марко Поло. Експедиції Чжен Хе та їх відмінність від європейських мореплавачів. Значення карти Маттео Річчі для налагодження стосунків між Сходом та Заходом. Археологічні дослідження на території Лабрадору та Ньюфаундленду на підтвердження теорії «Вінланда». Знамениті карти та глобуси Середньовіччя.	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркове індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.
2.	Іспанія та Португалія на початковому періоді ВГВ.	2/0/2	Навігаційна школа Енріке Мореплавця. Помилка Тосканеллі. Іберійська унія. Португальська Індія. П'ята імперія.	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркове індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.
3.	Роль наукових знань в початку та перебігу епохи ВГВ.	2/0/2	Перша науково революція. Технічне забезпечення ВГВ. Навігаційні прилади та оптичні прилади. Трансформація техніки суднобудування.	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
				<p>практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи.</p> <p><i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.</p>
4.	Історичні постаті доби ВГВ.	2/0/2	<p>Б.Діас; Феномен Х.Колумба; Експедиції Ф.Магеллана; Наслідки експедиції Кабрала; А.Веспуччі; Дж. Кабот; Афанасій Нікітін; Магнус Олай; Ж.Картъє; Луїс Варес Торрес; В.Барренц; Дж.Кук; Рейлі сер Уолтер; У. Баффін; Г.Гудзон; Дж.Девіс; Абель Тасман; С. Герберштейн; М.Бойм.</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи.</p> <p><i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.</p>
5.	Англія та Голландія в рамках епохи ВГВ.	2/0/2	<p>Використання піратів у зовнішній політиці європейських країн XVI ст. «Королівське піратство». Каперство та комбатанти. Вклад піратів у отримання нових знань. Голландські відкриття в епоху ВГВ та особливості освоєння голландцями відкритих земель. Утворення колоній Англії у Північній Америці. Освоєння Англією</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи.</p>

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			закинутих колоній Іспанії у Вест-Індії. Шляхи вирішення проблеми нестачі робітників на захоплених землях.	<i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.
6.	Британська, Голландська та Московська Ост-Індські компанії.	2/0/2	Британська, Голландська та Московська Ост-Індські компанії: економічні та політичні аспекти функціонування.	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.
7.	Трансформація повсякденності та побуту в країнах Європи під впливом ВГВ.	2/0/2	Поширення нових сільськогосподарських культур. Поширення застосування спецій. Формування культури споживання нових видів сільськогосподарської продукції. Вплив ВГВ на розвиток європейської медицини. Зміна побуту мешканців міст Європи. Вплив Великих Географічних Відкриттів на загальний розвиток світової цивілізації.	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. Проблемно-пошукові методи. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
				індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, самоконтроль.

Рекомендована література

Основна:

1. Jacobs J. The Story of Geographical Discovery: How the World Became Known. - Forgotten Books, 2016. – 241 p.
2. Arnold D. The Age of Discovery, 1400-1600. – Routledge, 2002. – 84 p.
3. Bergreen L. Marco Polo: From Venice to Xanadu. - Quercus, 2009. – 464 p.
4. Bergreen L. Columbus: The Four Voyages, 1492-1504 / Reprint edition. – Penguin, 2013. – 423 p.

Допоміжна:

1. Горбань Ю.А., Білик Б.І., Карабанов М.М., Розовик Д.Ф., Дячук Л.В. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV - початку XXI століть. – К.:Знання, 2012. – 438 с.
2. Всесвітня історія / Авт.-упоряд.: Я.М.Бердичевський, С.О.Осмоловський, О.П. Решетнікова.- Запоріжжя: Прем'єр, 1998.- 352 с.
3. Всесвітня історія: Навч. посіб. для ВНЗ. Вид. 2-е / Б.М. Гончар, М.Ю. Козицький, В.М. Мордвінцев, А.Г. Слюсаренко. –К.: Знання, 2002.- 565 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://www.britannica.com/topic/European-exploration/The-Age-of-Discovery>
2. <https://www.britannica.com/topic/history-of-Europe/Discovery-of-the-New-World#ref310454>
3. <https://www.gutenberg.org/files/14291/14291-h/14291-h.htm>
4. Наукова бібліотека СНУ ім. В. Даля: <http://filelibsnu.at.ua>
5. Електронна бібліотека: <http://www.info-library.com.ua/>
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. eCampus, система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля: <http://moodle2.snu.edu.ua/>
8. <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-otsinyuvannya-rezultativ-zi-zminamy-21.pdf>

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Історія Великих

географічних відкриттів» для здобувачів вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» / Укладач: О.М. Сапицька. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021.

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Історія Великих географічних відкриттів» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» / Укладач: О.М. Сапицька. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	40
Участь у розв'язанні конкретних проблемних ситуацій	20
Індивідуальні завдання	30
Підсумкова контрольна робота	10
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані

*академічна
добросесність:*

з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної добросесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування та без аналітична компіляція є забороненими.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

*Поведінка в
аудиторії:*

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватись вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.